

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej

Sesja XXXVIII
27.03.2017

1879 WODNICZA RĄDY

Witold Gwiazda

98-220 Zduńska Wola ul. Getta Żydowskiego 21B

tel. 43 823 53 20

fax. 43 823 67 79

e-mail: sekretariat@mopscos.pl

<http://www.mopscos.pl>

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

„PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2015-2017 DLA MIASTA ZDUŃSKA WOLA” za 2016 rok

Opracował:
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli
Koordynator Programu Wspierania Rodziny
na lata 2015-2017 dla Miasta Zduńska Wola

Zaakceptował:

PREZIDENT MIASTA
Ewa Niedzielska

Zduńska Wola, marzec 2017

I. Wstęp

Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 dla Miasta Zduńska Wola, zwany dalej „Programem”, został przyjęty uchwałą nr LVI/703/14 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 30 października 2014 r. Realizowane w ramach Programu działania są zadaniami własnymi gminy, których obowiązek realizacji wynika z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 ze zm.).

Sprawozdanie z realizacji zadań zostało opracowane na podstawie danych przekazanych przez podmioty działające w obszarze wspierania rodziny Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej, zwanemu dalej „Ośrodkiem”, który jest koordynatorem realizacji Programu w zakresie zadań w nim ujętych. Zgodnie z zapisami Rozdziału X – Monitorowanie Programu, Dyrektor Ośrodka w terminie do dnia 31 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie, przedkłada je Radzie Miasta wraz z przedstawieniem potrzeb związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny na 2017 rok.

II. Zadania gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - 1) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - 2) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - 3) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - 1) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - 2) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art. 177 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań zleconych gminy należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1. Gmina realizuje również zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę.

Zgodnie z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:
 - 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
 - 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
 - 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
 - 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
 - 5) pomocy w integracji rodziny;
 - 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
 - 7) dążeniu do reintegracji rodziny.
2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:
 - 1) pracy z rodziną;
 - 2) pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka.
3. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

III. Szczegółowy sposób realizacji zadań ujętych w Programie w 2016 roku

1. Cel szczegółowy: wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Głównym założeniem Programu jest tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny oraz jej prawidłowe funkcjonowanie. W tym celu w Ośrodku zatrudnionych było w 2016 r. 2 asystentów rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Jeden asystent zatrudniony jest na czas nieokreślony, wynagrodzenie finansowane jest ze środków własnych Miasta. Drugi asystent był zatrudniony w okresie od 15.04.2016 r. do 31.12.2016 r. Wynagrodzenie było finansowane z dotacji w ramach Rządowego Programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Łącznie w 2016 r. ze wsparcia asystenta rodziny skorzystało 35 rodzin.

Zakres obowiązków asystenta rodziny został wyszczególniony w art. 15 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rolą asystenta jest pomoc rodzinie w poprawie jej sytuacji życiowej, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych. Ponadto asystent wspiera aktywność społeczną i zawodową rodziny, motywuje jej członków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Do zadań asystenta należy także: motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców kształtujących prawidłowe wzorce rodzicielskie i umiejętności

psychospołeczne, interwencje w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci. Praca asystenta rodziny przybiera formę socjalno-wychowawczej. Asystenci uczą rodziców jak prawidłowo wychowywać i sprawować opiekę nad dziećmi, między innymi przekazują informacje na temat prawidłowych postaw rodzicielskich, sposobów komunikowania się, metod wychowawczych, uświadamiają rodziców, jaką pełnią rolę wobec dzieci, pokazują korzyści z tworzenia pozytywnych wzorców, dostarczają informacji dotyczących sposobów i miejsc spędzania wolnego czasu z dziećmi, modelują zachowanie rodziców względem dzieci. W czasie kontaktów z rodziną pokazują jak spokojnie rozmawiać z dziećmi, jak wydawać polecenia i je egzekwować, jak pomagać dzieciom w odrabianiu lekcji. Prowadzą treningi umiejętności wychowawczych oraz organizacji dnia codziennego, w tym podziału obowiązków między członków rodziny, zachęcają do okazywania dzieciom miłości, motywują rodziców do dbałości o edukację i rozwój dziecka, do kontrolowania osiągnięć szkolnych dzieci, pokazywania korzyści z uczęszczania dziecka do szkoły, przedszkola czy żłobka. Towarzyszą w kontaktach z nauczycielami, pedagogiem. W razie niepokojących objawów w zachowaniu dziecka motywują rodziców do zdiagnozowania poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń dysfunkcyjnych dzieci w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub innych poradniach specjalistycznych.

Wzmocnienie roli i funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka odbywała w 2016 r. się poprzez:

- wspieranie rodzin i dzieci przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, współpraca w tym zakresie z placówkami oświatowymi,
- organizowanie zajęć w świetlicach środowiskowych dla dzieci z rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci młodzieży w zakresie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, terapeutycznego, socjalnego, oraz psychopedagogicznego w Punkcie ds. Przemocy w Rodzinie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji rodzinnych,
- realizację projektów socjalnych o charakterze środowiskowym na rzecz osób i rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- rozpowszechnianie materiałów informacyjnych dotyczących możliwości uzyskania pomocy w Punkcie ds. Przemocy w Rodzinie, Ośrodku oraz instytucjach działających na rzecz rodziny,
- doskonalenie kadry z zakresu wspierania rodziny celem tworzenia systemu pomocy dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych poprzez szkolenia,
- spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego i działających w ramach niego Grup Roboczych w zakresie wspierania rodzin doświadczających przemocy w rodzinie,
- świadczenie pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania osób w ich środowisku społecznym, wzmocnienie ich aktywności i samodzielności życiowej, reprezentowanie osób niepełnosprawnych w różnych instytucjach,

- prowadzenie grup wsparcia, organizowanie dla rodzin spotkań rozwijających umiejętności opiekuńczo-wychowawcze,
- współpracę z instytucjami działającymi na rzecz rodzin wymagających wsparcia m. in.: Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędem Miasta, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Strażą Miejską, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, Sądem Rejonowym, Prokuraturą Rejonową, placówkami służby zdrowia.

W tabeli nr 1 przedstawiono realizatorów podejmowanych działań w zakresie wspierania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela nr 1

1. Cel szczegółowy			
Wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych			
Działanie	Realizator	Wskaźniki	Źródła finansowania
Wspieranie rodzin i dzieci przez: - pracownika socjalnego, - psychologa, psychopedagoga, psychologów w szkole, - asystenta rodziny	Ośrodek	282 rodzin 186 rodzin 35 rodzin	- środki własne Miasta - dotacja celowa
Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, działalność Grup Roboczych	Ośrodek	4 spotkania 211 spotkań	środki własne Miasta
Indywidualne poradnictwo: - psychologiczne, - prawne, - socjalne, - terapeutyczne	Ośrodek	536 porady 260 porady 314 porad 553 porady	środki własne Miasta
Prowadzenie oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych w świetlicach środowiskowych	Ośrodek, 3 organizacje pozarządowe	144 dzieci	środki własne Miasta
Prowadzenie rodzinnej integracji, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny	Ośrodek	3 projekty socjalne	środki własne Miasta

Doskonalenie współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami prowadzącymi pracę z dzieckiem i rodziną	Urząd Miasta, Ośrodek, policja, sąd, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, plac. służby zdrowia, placówki oświatowe	282 rodziny/spotkań	środki własne Miasta
Aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania form wspierania rodziny	Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola Ośrodek	Projekt socjalny „Pokolenie Pokoleniu”	środki własne Miasta
	TBS, Ośrodek	Projekt socjalny „Mieszkanie bez długu”	
	Ośrodek	Projekt socjalny „Bliżej siebie – od Malucha do Seniora”	
	Ośrodek, PCPR, domy dziecka	Projekt socjalny „Wspólnymi siłami”	
	MOSiR, Ośrodek, Urząd Miasta	Projekt „Lato w mieście”	

Należy nadmienić, że Miasto Zduńska Wola realizuje w ramach zadań własnych wiele działań na rzecz wspierania rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze. Szczegółowe działania podejmowane przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta na rzecz wyżej wymienionych rodzin, przedstawiane są również Radzie Miasta w postaci:

- sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- informacji o stanie realizacji zadań oświatowych.

2. Cel szczegółowy: Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowych

Bardzo ważnym elementem wspierania rodziny w sytuacjach kryzysowych jest kompleksowa pomoc, którą realizowano w 2016 r. poprzez:

1. pracę socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin w ich środowisku społecznym, w tym stała współpraca z asystentami rodziny;
2. opracowanie informatorów o działalności Punktu ds. Przemocy w Rodzinie oraz rodzajach przemocy, formach pomocy świadczonej na rzecz osób doświadczających przemocy lub zagrożonych stosowaniem przemocy;
3. poradnictwo w zakresie pomocy:
 - a) psychologicznej m.in.: terapia rodzinna, terapia małżeńska, terapia dziecka, oddziaływania terapeutyczne, konsultacje, wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczej rodziny,
 - b) prawnej m.in. redagowanie pism urzędowych, porady prawne,
 - c) pomocy socjalnej m.in. udzielanie wszechstronnej informacji o możliwości uzyskania pomocy, indywidualny kontakt z osobami potrzebującymi pomocy;
4. prowadzenie monitoringu rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej;
5. prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych w zakresie przemocy w rodzinie m. in. w placówkach służby zdrowia, instytucjach publicznych, placówkach oświatowych;
6. podejmowanie działań integrujących i wspierających rodziny w ramach projektów socjalnych: „Wspólnymi siłami”, „Mieszkanie bez długu”, „Pokolenie pokoleniu”, „Lato w mieście”, „Blżej siebie – od Malucha do Seniora”;
7. analizę i ocenę sytuacji dziecka i pomocy rodzinie w ramach Zespołu ds. Okresowej Oceny Dziecka działającego przy Zduńskowolskim Centrum Integracji Świetlica środowiskowa, w skład którego wchodzi wychowawcy świetlicy, pracownicy socjalni, specjaliści Punktu ds. Przemocy w Rodzinie.

Tabela nr 2

2. Cel szczegółowy			
Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowej			
Działanie	Realizator	Wskaźniki	Źródła finansowania
Analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie	Ośrodek	282 rodziny	środki własne Miasta
Konsultacje i poradnictwo	Ośrodek	141 rodzin	środki własne Miasta
Terapie i mediacje	Ośrodek	47 spotkań	środki własne Miasta
Organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych	Ośrodek	15 rodzin	środki własne Miasta
Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie	Ośrodek	282 rodziny	środki własne Miasta

W roku 2016 r. Ośrodek na podstawie postanowień Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli III Wydział Rodzinny i Nieletnich zobowiązany został do składania sprawozdań z przebiegu pracy z rodziną, zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w związku z ograniczeniem władzy rodzicielskiej w przypadku 22 rodzin. W 19 przypadkach Sąd zobowiązał – raz na kwartał – do informowania Sądu o rodzajach udzielanej pomocy i ich rezultatach, w 3 przypadkach do składania – raz na kwartał – sprawozdań z przebiegu pracy asystenta z rodziną.

3. Cel szczegółowy: Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie

W ramach realizowanych w 2016 roku działań mających zapewnić bezpieczeństwo dziecku i rodzinie, we współpracy z Urzędem Miasta Zduńska Wola, podejmowano następujące działania:

- zapewniono wsparcie finansowe i rzeczowe rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej,
- Urząd Miasta w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zorganizował letni wypoczynek dla dzieci,
- sfinansowano zatrudnienie asystentów rodziny,
- współfinansowano pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- współfinansowano pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- finansowano dożywianie dzieci i młodzieży w trakcie nauki w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Tabela nr 3

4. Cel szczegółowy: Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku			
Działanie	Realizator	Wskaźniki	Źródła finansowania
Zapewnienie wsparcia finansowego, rzeczowego i w naturze rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Ośrodek	282 rodziny	środki własne Miasta
Organizowanie i finansowanie dożywiania dzieci i młodzieży w trakcie nauki i w trakcie zajęć pozalekcyjnych	Ośrodek	519 dzieci	środki własne Miasta środki zewnętrzne
Organizowanie i finansowanie czasu wolnego w świetlicach środowiskowych	Ośrodek, 3 organizacje pozarządowe	144 dzieci	środki własne Miasta
Finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny	Ośrodek	1 asystent 1 asystent	środki własne Miasta, dotacja celowa
Współfinansowanie pobytu dzieci z terenu Miasta w pieczy zastępczej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Ośrodek	40 dzieci	środki własne Miasta, środki zewnętrzne – powiat

IV. Potrzeby w zakresie wspierania rodziny na 2017 rok

Na podstawie rozeznania potrzeb na 2017 r. w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje się wzrost środków finansowych Miasta niezbędnych do realizacji zadań. Potrzeby w zakresie zadań własnych przedstawiają się następująco:

Dział 855 – Rodzina

Rozdział 85510 – Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych - 122.000 zł

- środki w tym rozdziale przeznaczone będą na wydatki związane z pobytem 6 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Rozdział 85508 – Rodziny zastępcze - 146.600 zł

- środki w tym rozdziale przeznaczone będą na wydatki związane z pobytem 32 dzieci w rodzinach zastępczych oraz planowanym umieszczeniem w roku 2017 3 dzieci w rodzinach zastępczych.

Dział 852 – Pomoc społeczna

Rozdział 85219 – Ośrodki pomocy społecznej (płace i utrzymanie) - 47.397,92 zł

- środki w tym rozdziale przeznaczone będą na zatrudnienie asystenta rodziny.

Dział 851 – Ochrona Zdrowia

Rozdział 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi - 209.893 zł

- środki w tym rozdziale przeznaczone będą na prowadzenie zajęć w 3 świetlicach środowiskowych dla 100 dzieci.

Ośrodek planuje w 2017 r. objąć pomocą finansową rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w formie świadczeń finansowych oraz w formie dożywiania dzieci w szkołach, przedszkolach, żłobkach i klubach dziecięcych. Planujemy również wystąpić do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o sfinansowanie dwóch etatów asystentów rodziny w ramach zorganizowanego konkursu.

Od stycznia 2017 r. wsparciem asystentów rodziny mogą być objęte również rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym. Takie wsparcie gwarantuje ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860) w ramach programu rządowego. Przewidujemy, że w 2017 r. może być złożonych do 5 wniosków o przyznanie asystenta rodziny, środki finansowe na zatrudnienie asystenta w całości pokrywane będą w ramach programu.

V. Podsumowanie

Program zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci w mieście Zduńska Wola. Zawarte w Programie propozycje były realizowane w 2016 r. w toku bieżącej pracy przez niżej wymienione podmioty działające na rzecz rodzin i dzieci, które poprzez swoją pracę tworzą lokalny system opieki nad dzieckiem i rodziną: Ośrodek, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczną, placówki oświatowe, Komendę Powiatową Policji, Urząd Miasta, placówki wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe, placówki służby zdrowia, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, parafie.

Przy realizacji Programu w 2017 r. należy kontynuować następujące kierunki działań:

- kłaść główny nacisk na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, wzmacniać działania profilaktyczne, doskonalić metody pracy z rodziną, realizować różne formy pomocy rodzinie,
- rozwijać placówki wsparcia dziennego,
- poszerzać współpracę pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (szkoły, przedszkola, policja, sąd, organizacje pozarządowe),
- zatrudnić asystentów rodzin, których zadaniem byłoby wzmocnienie rodziny poprzez prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy z rodziną,
- organizować warsztaty dla rodziców, w celu poprawy ich umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Wskazane jest podejmowane działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
CENTRUM OPIEKI SPOŁECZNEJ
Elżbieta Winiarska